

Διδαχή

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 4^ο | 1 Δεκεμβρίου 2024 | Αρ. Φύλλου 206

«ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΣΙ»

*Εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός,
εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν.*

Ένας είναι Ἅγιος, ένας είναι Κύριος,
ο Ἰησοῦς Χριστός για τη δόξα του Πατέρα.

Τρεις φορές στη θεία Λειτουργία, πριν από κάθε επίσημη στιγμή, ακούμε το «*Εἰρήνη πᾶσι*». Πρώτα, όταν είναι για να αναγνωσθεῖ το θεῖο Ευαγγέλιο· ύστερα, όταν είναι να λεχθεῖ το «*Πιστεύω...*» και να αρχίσει η αναφορά· και τελευταία τώρα, όταν είναι για να κοινωνήσουν οι πιστοί. Επάνω σ' αυτό τον ιερότατο λόγο, που πάντα συνοδεύεται με τη γνωστή κίνηση και ευλογία της δεξιάς του ιερέα, ο ἅγιος Ἰωάννης ο Χρυσόστομος λέει· «*Πάλιν εἰρήνη, ὅτι αὐτή μήτηρ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστι*». Όλα τα καλά στη ζωή των ανθρώπων τα φέρνει η εἰρήνη· η εἰρήνη των ανθρώπων προς το Θεό και προς αλλήλους. Ο ιερέας επαναλαμβάνει την ευλογία του Κυρίου «*εἰρήνην τὴν οἰκείαν ἀφιέντος καὶ διδόντος καὶ ἐκφωνοῦντος*», κι εμεῖς «*ἤρεμον τὸν νοῦν πάντες σχῶμεν*». Όταν ερχόμαστε για να κοινωνήσουμε, ο Χριστός μας δίνει την εἰρήνη του, κι εμεῖς λοιπόν ας ἔχουμε ἤρεμο το νοῦ και γαληνεμένη την ψυχή μας.

Μετά το «*Ἀμήν*», που ο χορός απαντά στην εκφώνηση «*Ὅτι σοῦ ἐστιν...*», ο λειτουργός ιερέας εμφανίζεται στην ωραία πύλη και ευλογεῖ το λαό· «*Εἰρήνη πᾶσι*», εἰρήνη σε όλους.

Το στόμα λέει τα λόγια και το δεξί χέρι, με μισ κίνηση μοναδική

και αποκλειστικά ιερατική, με τσ δάκτυλα σε σχήμα, που δείχνει τα αρχικά γράμματα του ονόματος «*Ιησούς Χριστός*», κάνει το σημείο του σταυρού επάνω από τη σύναξη των πιστών. Ο λαός ανταποδίδει την ευλογία με την ευχή: «*Καί τῷ πνεύματί σου*»· την ειρήνη του Χριστού μας δίνεις, την ειρήνη του Χριστού κι εμείς ευχόμαστε σε σένα. Κι αμέσως ο λειτουργός προσθέτει: «*Τάς κεφάλας ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν*», ας σκύψουμε τά κεφάλια μας στον Κύριο. Και οι πιστοί βάζουν ο καθένας κάτω το κεφάλι, με όλους τους κοσμικούς λογισμούς και ταπεινώνουν την καρδιά τους μπροστά στο Θεό, για να δεχθούν τη χάρη, για την οποία τώρα εύχεται και παρακαλεί ο λειτουργός.

Ο χορός των ψαλτών απαντά: «*Σοί, Κύριε*», κι ο ιερέας λέει χαμηλόφωνα την ευχή: «*Εὐχαριστοῦμέν σοι, Βασιλεῦ ἀόρατε, ὁ τῇ ἀμετρῆτῳ σου δυνάμει τά πάντα δημιουργήσας, καί τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τό εἶναι τά πάντα παραγαγών. Αυτός, Δέσποτα, οὐρανόθεν ἔπιδε ἐπί τούς ὑποκεκλικότας σοι τάς ἐαυτῶν κεφαλάς· οὐ γάρ ἔκλιναν σαρκί καί αἵματι, ἀλλά σοί τῷ φοβερῷ Θεῷ*». Σε ευχαριστούμε, αόρατε Βασιλέα, που με την αμέτρητη δύναμή σου δημιούργησες τα πάντα και με το πλήθος της αγάπης σου τα έφερες όλα από την ανυπαρξία στην ύπαρξη. Εσύ λοιπόν, Δέσποτα, ρίξε από τον ουρανό τη ματιά σου σ' αυτούς, που τώρα έχουν σκύψει σε σένα τα κεφάλια τους· γιατί δεν έσκυψαν σε άνθρωπο, αλλά σε σένα το μεγάλο Θεό.

Ο λειτουργός συνεχίζει την ευχή κι έρχεται τώρα να κάμει πιο συγκεκριμένα τα αιτήματά του: «*Σύ οὖν, Δέσποτα, τά προκειμένα πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἀγαθόν ἐξομάλισον, κατά τήν ἐκάστου ἰδίαν χρείαν τοῖς πλέουσι σύμπλευσον τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον τούς νοσοῦντας ἴασαι, ὁ ἰατρός τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων ἡμῶν*». Εσύ λοιπόν, Δέσποτα, όλους εμάς τώρα βοήθησέ μας στο καλό, και σε ὅ,τι ο καθένας έχει ανάγκη· ταξίδεψε μαζί μ' εκείνους, που ταξιδεύουν στη θάλασσα· περπάτησε μαζί μ' εκείνους, που περπατάνε στη στεργιά· κάμε καλά τους άρρωστους, σαν που εσύ 'σαι ο γιατρός των ψυχών και των σωμάτων μας. Και σε ψηλότερο τώρα τόνο ο λειτουργός λέει την εκφώνηση: «*Χάριτι καί οἰκτιρμοῖς καί φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητός εἶ, σύν τῷ παναγίῳ καί ἀγαθῷ καί ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καί αεί καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων*». Με τη χάρη και την ευσπλαχνία και τη φιλανθρωπία του μονογενή σου Υιού, με τον οποίο εἶσαι δοξασιμένος μαζί με το πανάγιο και αγαθό και ζωοποιό σου Πνεύμα, τώρα και πάντα και στους ατελεύτητους αιώνες. Ο λαός, ὅπως πάντα, απαντά: «*Ἀμήν*».

Για μια τελευταία φορά δεν ξεχνάμε να παρακαλέσουμε για τις ειδικές περιστάσεις, που βρίσκονται κάποιοι απόντες αδελφοί μας. Αλλά το βλέπουμε πώς τώρα βρισκόμαστε μπροστά στο θείο μυστήριο της ζωής, στο σώμα και το αίμα του Κυρίου. Σαν και να κάνουν λοιπόν ο λειτουργός κι όλη η σύναξη ένα αίμα, κι αφήνοντας πίσω τα καθημερινά ζητάνε τα αιώνια. Η ευχή, που θα πει τώρα ο λειτουργός, είναι η τρίτη ευχή στη θεία Λειτουργία, που γίνεται προς τον Ιησού Χριστό· η πρώτη είναι η ευχή του Ευαγγελίου, η δεύτερη είναι η ευχή του Χερουβικού, και η τρίτη είναι τώρα. Αυτή η ευχή μας δίνει την εσωτερική αίσθηση της άμεσης παρουσίας του Ιησού Χριστού. Εδώ μπροστά στα μάτια του ο λειτουργός ιερέας βλέπει τον Αμνό του Θεού και απευθύνει τα λόγια της ευχής.

«Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεός ἡμῶν, ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου καί ἀπό θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου καί ἐλθέ εἰς τό ἀγιάσαι ἡμᾶς, ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος καί ὧδε ἡμῖν ἀοράτως συνών· καί καταξίωσαν τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καί τοῦ τιμίου αἵματος, καί δι' ἡμῶν παντί τῷ λαῷ». Πρόσεξέ μας, Κύριε Ιησού Χριστέ ο Θεός μας, από το ἅγιο κατοικητήριό σου κι από τον ἔνδοξο θρόνο της βασιλείας σου, κι ἔλα να μας αγιάσεις· εσύ που κάθεσαι μαζί με τον Πατέρα στους ουρανοὺς και ἀόρατος εἶς' ἐδώ μαζί μας· και κάνε μας ἀξιους για να μας μεταδώσεις με το παντοδύναμο χέρι σου το ἀχραντο σώμα σου και το τίμο αίμα σου, και με τα χέρια τα δικά μας σ' ὅλο το λαό. Ο Ιησούς Χριστός είναι παρών. Ο ἄρτος και ο οἶνος δεν είναι τα σύμβολα του θείου σώματος και αἵματος, αλλά το σώμα και τα αίμα του Ἀρνίου, που σφαιγιάσθηκε και η σφαγή του συνεχίζεται αναίμακτα για τη σωτηρία του κόσμου.

Επάνω από την ἁγία Τράπεζα και κάτω από την Πλατυτέρα εικονίζεται πάντα η θεία Λειτουργία, την ὥρα που ο αιώνιος Ἀρχιερέας Ιησούς Χριστός μεταδίδει, ὅπως και στο μυστικό δείπνο, το σώμα και το αίμα του στους Αποστόλους . Είναι η ἴδια εικόνα, που μας δίνουν τα λόγια της ευχής· *«τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καί τοῦ τιμίου αἵματος».* Ο μέγας και αιώνιος Ἀρχιερέας Ιησούς Χριστός κοινωνεῖ τους ιερεῖς, και με τα χέρια των ιερέων κοινωνεῖ το λαό. Ὅργανο του Θεού είναι ο ιερέας και υπηρέτης του λαοῦ. Υπηρετώντας λοιπόν και τώρα, στο τέλος της ευχής, κρατώντας στα χέρια του υψωμένο τον ἅγιο Ἄρτο, ο ιερέας φωνάζει σε υψηλό τόνο· *«Πρόσχωμεν! Τά ἅγια τοῖς ἁγίοις».* Ἀς προσέξουμε! Τα ἅγια είναι

για τους αγίους. Ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων να πως εξηγεί την ιερατική αυτή εκφώνηση: «Άγια τά προκείμενα, επιφοίτησιν δεξάμενα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἅγιοι καὶ ἡμεῖς, Πνεύματος Ἁγίου καταξιωθέντες. Τά Ἅγια οὖν τοῖς ἀγίοις κατάλληλα». Ἀς θυμηθούμε τα λόγια παραπάνω της επίκλησης: «κατάπεμψον τό Πνευμά σου τό Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καί ἐπί τά προκείμενα δῶρα ταῦτα». Το Ἅγιο Πνεῦμα στην ὥρα της μεταβολῆς επιφοιτᾷ ἐπάνω σ' ὅλην τὴ σὺναξη καὶ στα δῶρα τῆς θυσίας. Ἀλλά ἐδῶ πρέπει να ακούσουμε σε μετάφραση καὶ τα λόγια του αγίου Ἰωάννη του Χρυσοστόμου. «Ο ἱερέας στέκοντας ψηλά στο ἱερό Βῆμα με δυνατὴ φωνή, που γεννάει φόβο, με υψωμένο το χέρι, φανερός σε ὅλους, μέσα σ' ἐκείνην τὴ βαθειὰ ψυχία φωνάζει: «Τά ἅγια τοῖς ἀγίοις». Ἐτσι ἄλλους καλεῖ για να κοινωνήσουν καὶ σε ἄλλους ἀπαιγορεῖ· ὄχι με το χέρι, ἀλλά με τὴ γλῶσσα, που ἔχει πιότερη δύναμη ἀπὸ το χέρι...».

Στην εκφώνηση του ἱερέα ο λαός ἀπαντᾷ καὶ ομολογεί: «Εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν». Ἐνας εἶναι Ἅγιος, ἕνας εἶναι Κύριος, ο Ἰησοῦς Χριστός, για τὴ δόξα του Θεοῦ Πατέρα. Ἀμήν. Τα ἴδια λόγια για τον Ἰησοῦ Χριστό διαβάζουμε στην πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολή του ἀποστόλου Παύλου. Καὶ τα ἴδια ακούμε στη Δοξολογία του Ὁρθρου. «Ὅτι σὺ εἶ μόνος Ἅγιος, σὺ εἶ μόνος Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν». Καὶ βλέπουμε πόσο κοντὰ εἶναι ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀγία Γραφή· μᾶλλον δε πρέπει να πούμε πῶς ἐδῶ τώρα ἡ ἀγία Γραφή εἶναι κοντὰ στη θεία Λειτουργία. Γιατί πολλά κομμάτια στις ἐπιστολές του ἀποστόλου Παύλου εἶναι λειτουργικοὶ ὕμνοι τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ὅπως τὸ «Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός»· εἶναι τὸ τέλος ἐνός ολόκληρου ὕμνου για τον Ἰησοῦ Χριστό, που ο Ἀπόστολος τον παραθέτει στην ἐπιστολή του, κι εμεῖς τον ακούμε σαν μακρινὴ νῆχὴ τῆς λατρείας τῆς ἀρχέγονης Ἐκκλησίας. Με τὸ «Εἰρήνη πᾶσι» ἀρχίζει τὸ κομμάτι τῆς θείας Λειτουργίας, που προσπαθήσαμε να ἐξηγήσουμε σήμερα, καὶ τελειώνει στο «Πρόσχωμεν! Τά ἅγια τοῖς ἀγίοις». Κι εμεῖς, ἔτοιμοι για να κοινωνήσουμε, ομολογοῦμε σαν σε μια τελευταία ἐξομολόγηση μπροστὰ στο ἅγιο Ποτήριο ὅτι «Εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός». Ἀμήν.